

Cecilia Samartin

Drømmehjerte

Roman

Oversatt av Kirsti Øvergaard, MNO

 juritzen forlag

Cecilia Samartin

Señor Peregrino, 2006
Salvadoreña, 2009

Broken Paradise / Ghost Heart

Copyright © 2004 by Cecilia Samartin
Norwegian translation rights by arrangement with
John Hawkins & Associates, Inc., New York, USA

Norsk utgave © 2009 juritzen forlag as, Oslo
www.juritzen.no

1. opplag

Materialet er vernet etter åndsverkloven. Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling, som utskrift og annen kopiering, bare tillatt når det er hjemlet i lov (kopiering til privat bruk, sitat o.l.) eller etter avtale med Kopinor (www.kopinor.no) Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatnings- og straffeansvar.

Omslagdesign: Trygve Skogrand
Illustrasjon: Sarah Perkins

Satt med Sabon 10,4/13,5
hos Type-it AS, Trondheim 2008
Papir: 50gr Bulky 2,4
Printed in Denmark
Norhaven A/S, 2009

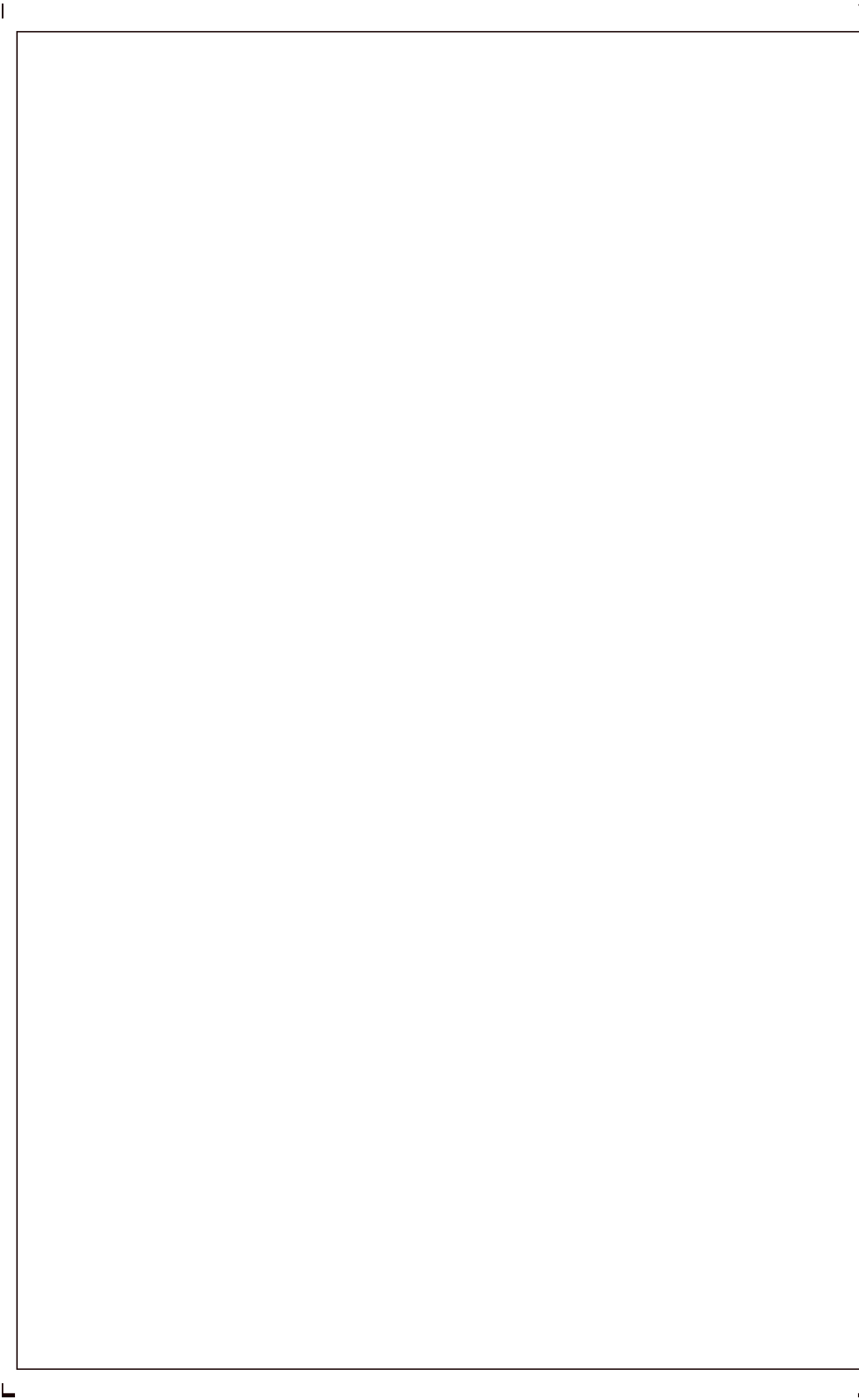
ISBN: 978-82-8205-038-8

Kjære Alicia

Jeg hører at du kanskje ikke vil få dette brevet fordi kommunistene river det i filler, men da jeg så bildet av oss sammen på Varadero-stranden, forsto jeg at jeg måtte skrive uansett. Jeg ser på det hver kveld og husker hvordan livet var den gangen jeg var levende. Jeg hører ikke til på dette stedet, og hver morgen når jeg våkner og oppdager at jeg fortsatt er her, har jeg lyst til å lukke øynene og sove for alltid.

Alt jeg har nå, er minner. Jeg elsker dem, og hater dem for det de gjør mot meg. Jeg elsker dem fordi den dumpe smerten i hjertet mitt forsvinner en stund når jeg forta- per meg i dem. Jeg hater dem fordi de er så vakre at de narrer meg til å tro at jeg virkelig er hjemme, og så må jeg dra igjen på nytt.

Jeg skulle ønske jeg var sammen med deg. Jeg skulle ønske vi pakket en bag til Varadero akkurat nå, uten en eneste annen bekymring i hodet enn om det kom til å regne i formiddag eller ikke ...

CUBA
1956 – 1962

1

Det jeg liker aller best, er varmen, hvordan den trenger inn og sprer seg ut til fingertuppene og tærne, til det kjennes som om jeg er en del av sola, som om den vokser inni meg. Har du noen gang sett havet legge seg speilblankt eller duve mot kysten med et sukk? Hvis du kjente landet mitt, ville du vite at havet kan være mange ting: trofast og blått som himmelen det ene øyeblikket, og det neste så glitrende og skimrende turkis at du kunne sverge på at sola skinte fra under bølgene.

Jeg står ofte i vannkanten og graver tærne ned i den fuktige sanden mens jeg stirrer ut på den spøkelsesaktig grå horisontstripen som skiller hav og himmel. Jeg kniper øynene litt sammen så jeg ikke lenger er sikker på hva som er hva, og flyter i et blågrønt univers. Jeg er en fisk, og så en fugl. Jeg er en gyllen havfrue med langt, bølgende hår i vinden. Med et slag med halen kunne jeg vende tilbake til havet og utforske fremmede lands kyster. Men hvordan kan jeg forlate dette stedet som roer sjelen min til en bønn?

Bedre å bli, og ligge på teppet av fin, hvit sand og stirre opp i kongepalmene i timevis, slik vi gjør. De vaier i havbrisen, og jeg kunne nesten sovne hvis det ikke var for den evinnelige skravlingen til min kusine Alicia. Hun er så vidt et år eldre enn meg – faktisk er vi akkurat like gamle tretten dager i året – men hun virker mye eldre og klokere. Kanskje det er

fordi hun er så sikker på hva hun liker. Hun tviler ikke på at hun foretrekker mangois fremfor kokos, og at yndlingstallet henne er ni fordi hun er ni år gammel, og hvis ni var et menneske, ville det være en nydelig dame, en sparkepike med lange ben og vuggende hofter. Jeg for min del har vondt for å velge mellom mango og kokos, og hvis du nevner papaya også, blir jeg helt i villrede.

Alicia myser mot sola med øyne som noen ganger er gygne, andre ganger grønne, og forteller meg hva hun ser. «Se hvordan palmene beveger seg i vinden.»

«Jeg ser dem,» svarer jeg.

«De feier bort skyene med de digre bladene sine, så vi kan se rett opp i himmelen og få øye på Gud.»

«Kan du se Gud?,» spør jeg.

«Hvis jeg ser på den riktige måten, kan jeg det. Og da kan jeg be Ham om hva jeg vil og Han vil gi det til meg.»

Jeg snur meg bort fra de vaiende palmene for å granske ansiktet til Alicia. Av og til liker hun å tøyse og snakker ikke sant før hun er sikker på at hun har narret meg. Men jeg vet når hun skjuler et smil, for da synes smilehullene hennes. De synes nesten nå.

«Snakk sant,» skjenner jeg.

«Jeg gjør det.» Så sperrer hun øynene opp og stirrer rett på sola, deretter kniper hun dem så hardt igjen at tårene pipler nedover tinningene. Hun snur seg mot meg med glitrende øyne og et triumferende smil. «Jeg så Ham nå nettopp.»

«Hva ba du om?»

«Det kan jeg ikke si, ellers vil Han ikke gi meg det.»

Jeg snur også ansiktet mot sola og prøver å åpne øynene like mye som Alicia, men jeg greier ikke å holde dem åpne et halvt sekund engang, og jeg kan absolutt ikke se Gud eller så mye som vingspissen til en engel. Jeg bestemmer meg for

at brune øyne ikke er like mottakelige for himmelske undere som de praktfulle gylne øynene hennes.

Alicia setter seg brått opp, og ser ned på meg mens hun skygger for sola. «Hvorfor spurte du om det?»

«Jeg syntes du sa at vi ikke kunne si det,» forsvarer jeg meg, for jeg har ikke lyst til å innrømme at jeg ikke så noe i det hele tatt.

Hun legger seg ned i sanden, og sola skinner på oss igjen. Snart må vi gå hjem til lunsj. Disse formiddagstimene på stranden går så fort. Jeg hadde håpet at vi skulle rekke å bade, men vi får ikke lov til å gå lenger ut enn til knærne uten en pålitelig voksen som holder utkikk i nærheten. Helt siden en liten gutt druknet på Varadero-stranden for tre år siden, har det vært regelen, og det er nytteløst å prøve å endre den.

«Jeg vil bade,» sier jeg.

Alicia snur seg og ser utover havet. Vi ser bølgene slå mot den hvite, buede stranden og vet at havet er som et varmt bad. Vi ville lett flyte i det rolige vannet, og kanskje til og med lære å svømme som de voksne, med armbevegelser like jevne og sikre som vindmøller. Og bestefaren vår, abuelo Antonio, som helt sikkert er den beste svømmeren på hele Cuba, vil kanskje bli med oss, så vi kan bytte på å sitte trygt på skuldrene hans på dypet.

«Kom igjen!» roper Alicia, og vi spretter opp og løper så fort vi kan, så en sky av pudderaktig, hvit sand fyker bak oss.

Alle rommene i det store huset til besteforeldrene mine i Varadero hadde utsikt mot havet, og spisestuen var ikke noe unntak. Abuela lot vinduene stå åpne det meste av tiden, siden hun mente frisk luft var det beste forsvaret mot alle sykdommene hun bekymret seg for. Blondegardinene viftet i

havbrisen når abuelo sa bordbønnen før vi spiste. Ikke før han løftet hodet og tok opp gaffelen, hadde vi lov til å gjøre det samme.

Jeg var så heldig å sitte nærmest de stekte bananene som var det beste jeg visste, og også ha Alicia ved siden av meg. Hjemme visste foreldrene våre bedre, de skilte oss alltid så vi ikke skulle prate og fnise når det var meningen vi skulle lære bordskikk. Det virket som om mami var mer opptatt av hvilken gaffel jeg brukte til salaten, enn av skolearbeidet mitt. Abuelo og abuela moret seg for det meste over påfunnene våre, og lo av sånt som foreldrene våre kalte «tåpeligheter».

«Se hvor mørk du blir,» sa abuela idet hun rakte meg en stor bolle luftig, gul ris. «Folk kommer til å tro at du er mulatica og ikke den fullblods spanjolen du er.» Å være fullblods spanjol var også en veldig viktig ting, enda viktigere enn gode manerer.

Jeg forsynte meg med en stor porsjon ris. «Se på Alicia, hun er nesten like mørk som meg,» tok jeg igjen.

«Alicia er spanjol tvers igjennom,» sa abuela. «Med de lyse øynene og håret er det ikke tvil om bakgrunnen hennes. Hun kan bli så svart som en moden daddel og likevel se ut som en spanjol.»

I slike øyeblikk var det eneste som avholdt meg fra å misunne Alicia de overlegne fargene hennes, at hun alltid kom meg til unnsetning. «Jeg synes Nora er nydelig som en tropeprinsesse,» sa hun.

«Det er riktig, abuela, jeg ser ut som en tropeprinsesse.»

Abuelo lo. Han var født i Spania og var mer spansk enn noen, men han brydde seg ikke like mye som abuela om hvor folk kom fra og hvem foreldrene deres var. Og selv om han aldri skrøt, visste alle at han var ekte spanjol, på grunn av

aksenten og veltalenheten, så annerledes enn den direkte kubanske måten. «Vil prinsessen ha noe imot å sende pisangene før hun har spist opp alle sammen?» spurte han med et lite bukk.

Senere på ettermiddagen, etter den obligatoriske luren, var det lett å overtale abuelo til å bli med på stranden og fortsette svømmeundervisningen. Jeg hadde lovet papi at jeg skulle lære å bli en god svømmer på den ukelange ferien, men jeg var ikke på langt nær blitt flink nok til å imponere ham.

«Altfor mye tid på å tøyse og ikke nok tid på å øve seg,» erklærte abuelo der han sto sammen med oss på stranden i den mørkeblå badebuksen og den hvite guayabera-skjorten, perfekt strøket av abuela den morgenen som alle andre morgener.

Alicia og jeg sto på hver vår side av ham og holdt i hver vår store hånd mens vi stirret ut på det rolige havet. Sammen gikk vi ut i vannet og kjente bølgene kjæle for føttene våre. Vi gikk lenger ut og silkelakenet virvlet opp til knærne våre og deretter til midjen, men vi kunne fortsatt lett se de viftende tærne våre i sanden.

Vi sto tause og nervøse og ventet på at abuelos instruksjoner skulle begynne. Kanskje han ville at vi skulle flyte på ryggen som vanlig. Kanskje vi skulle øve oss på å sparke med føttene med hodet under vann mens han dro oss rundt etter hendene og vi grep panisk etter ham hvis han våget å slippe. Eller han stupte kanskje ut på dypet, mens vi klamret oss rundt halsen på ham og lo og spyttet når han kom opp etter luft. «Ikke så dypt, abuelo!» ropte vi og håpet at han ville svømme enda lenger ut på dypet.

I stedet pekte han på brygga som fløt hundre meter fra stranden. «Ser dere den der ute?»

Vi kjente brygga godt. Dette var det berømte stedet dit begge fedrene våre hadde måttet svømme som barn, før de ble erklært som virkelige svømmere og fikk lov til å bade uten voksent oppsyn. Vi hadde hørt historien en million ganger, og da foreldrene våre avleverte oss, hadde vi skrytt av at når uken var omme, ville vi ha erobret brygga.

Vanligvis var det eldre barn på og rundt den, de stupte ut i vannet, løftet seg lett opp igjen på treplankene og hoppet uti igjen som høylytte, lykkelige seler. Men denne ettermiddagen vippet brygga rundt uten en sjel. Bortsett fra et par som holdt hverandre i hånden et godt stykke unna, var stranden faktisk tom. Alle hvilte visst fortsatt etter lunsj.

«Vel, ser dere den?» spurte abuelo igjen, han pekte ennå.

Jeg kjente at sommerfuglene begynte å røre på seg. «Ja, jeg ser den,» svarte vi i kor. Jeg hørte en liten skjelving i Alicias stemme også.

Han klemte hendene våre. «I dag skal dere svømme ut dit helt alene. Hvem er førstemann?»

Ingen av oss sa noe. «Hva? Vil ingen være førstemann?» Abuelo smilte ned mot oss og sa, med et overdrevet bekymret og overrasket ansiktsuttrykk: «Dere er ikke redde, vel?»

«Jeg tror jeg er bitte lite grann redd,» sa jeg.

Alicia løftet haken. «Ikke jeg. Jeg gjør det først.»

«Det var jenta si!» Abuelo slapp hånden min og løftet Alicia opp i luften som om hun hadde vunnet en boksekamp. «Følg etter meg nå, og prøv å bevege armene dine slik som dette mens du sparker.» Abuelo tegnet en sirkel med armene over hodet, og Alicia etterapet ham så godt hun kunne, mens jeg sto med armene klistret til siden, klar over at denne undervisningen ikke var beregnet på meg. Abuelo dro guayaberaen over hodet og slengte den i sanden før han stupte ut i sjøen nesten uten å sprute. Tre eller fire tak med de kraftige

armene, og på et øyeblikk dro han seg opp på brygga og vinket til Alicia om å følge etter.

Hun begynte med et klønete stup, men abuelo jublet likevel. Hodet hennes dukket under og opp av vannet med rykende bevegelser mens hun svømte langsomt og støtt mot brygga. Hun prøvde å svinge armene over hodet sånn som abuelo hadde vist, men hun klarte det ikke helt og fortsatte med den mindre elegante, men pålitelige hundesvømmingen. Hun hadde aldri i sitt liv svømt så langt som dette uten å stoppe, men hun fortsatte iherdig forbi stedet der vannet skiftet fra lysegrønt til en nifsere mørkeblå farge.

Og abuelo fortsatte å heie på henne, han sto ytterst på brygga og strakte seg etter henne mens hun ennå var altfor langt unna. Hun bøyde hodet anstrengt mens hun nærmet seg brygga, og beveget seg så vidt fremover da abuelo strakte seg ned og lett dro henne opp med begge armer. Hun falt sammen på brygga med et klask, mens hun peste og lo og holdt seg i siden. Så fort hun hadde fått pusten igjen, stilte hun seg ved siden av abuelo, triumferende, våt og skinnende – en virkelig svømmer.

Hun ropte til meg: «Kom igjen, Nora! Du greier det.»

Abuelo rettet oppmerksomheten mot meg nå som Alicia hadde bevist at hun kunne. Han ville bli dobbelt så stolt. «Ikke tenk deg om lenger. Bare stup uti sånn som kusinen din.»

De virket så langt borte der på mesterbrygga, men jeg kunne se hvordan de smilte til meg helt derfra. De trodde på meg. De visste at jeg også kunne greie det.

Jeg stupte uti og kjente den deilige varmen, som for første gang ikke gjorde meg rolig. Bena sparket og de krumme hendene skyflet i en tapper hundesvømming. Plutselig kjentes vannet tykt som gelé og fylte ørene, neseborene og munnen

min, mens jeg ble merkelig sløv. Jeg fylte lungene i lufthuller og sprutet ut og gulpet saltvann, mens oppmuntrende rop trengte gjennom den regelmessige pesingen min. Jeg kikket mot målet og så smilene deres, armene viftet vilt mot den klare blå himmelen. Et øyeblikk var jeg blind og døv, mens jeg desperat prøvde å finne en rytme armene og bena ville få meg fremover med. Jeg måtte greie det. Jeg måtte bevise at jeg også kunne gjøre det.

Jeg lyttet til ropene deres og strakte meg etter abuelos store hender, som bare burde være noen centimeter unna. Jeg så opp igjen, men de vinket fortsatt og var ikke kommet nærmere. Var det mulig at jeg faktisk var lenger unna enn før?

Jeg strakte tærne mot sandbunnen. Hvis jeg nådde bunnen, kunne jeg kanskje dytte meg opp og få igjen pusten; men bunnen lå mye dypere enn jeg hadde trodd. Jeg skjønte plutselig at jeg ikke burde prøve å komme forover mer, bare opp. Opp til sola som var en flekk av blekt lys, opp til fuglene som holdt øye med meg mens de fløy i lette sirkler over de plaskende forsøkene mine på å holde meg flytende – for selv en fugl ville vite at hva det nå var jeg drev med, så var det ikke svømming.

På en eller annen måte greide jeg å presse nese og munn over vannet en siste gang, men så slo det sammen over hodet mitt og det fantes ingen lyd, ingen himmel, ingen vind, bare suset i hodet mitt mens jeg sank dypere i det stille blå. Det var kjølig og mørkt, bare bobler, klare hvite bobler som dreide meg rundt.

Jeg våknet i sanden med ettermiddagssol skinnende ned på meg. Jeg kjente at brystet hevet og senket seg i korte kramper, men da jeg prøvde å puste dypt inn, hostet jeg opp nok sjøvann til å fylle en stor mugge. Abuelos ansikt var veldig

nær, og jeg kjente den søte lukten av sigar fra pusten hans. Alicia bøyde seg ned ved siden av ham, men han holdt henne unna meg med en beskyttende arm. Leppene deres beveget seg, men det var ingen lyd. Til slutt ble den svake summingen av de velkjente stemmene til klare og forståelige ord.

«Nora, kan du høre meg?» spurte abuelo, selv om stemmen var fast, som om han instruerte heller enn å spørre. «Å ja, du kan høre meg. Alt er i orden med henne nå,» sa han til Alicia, og så smålo han nervøst slik han gjorde når abuela tok ham i en hvit løgn.

Han lot Alicia kikke litt nærmere på meg, med beskjed om at hun måtte gi meg rom til å puste. Jeg ville snu meg og smile og si at jeg hadde det fint, slik jeg gjorde når jeg falt på rulleskøytene mine, men jeg kunne knapt røre meg.

«Du druknet nesten, Nora,» sa Alicia med forundret stemme.

Abuelo kom nærmere igjen, og begge to dryppet vann på meg og fikk meg til å blunke. «Nå da, Alicia, det er ikke sant,» sa han. «Jeg holdt øye med henne hele tiden. Hun kunne umulig ha druknet.»

«Men hånden hennes gikk opp sånn, abuelo,» sa Alicia og strakte hånden opp i luften som en klo som krafset etter inngenting. «Og hun hadde et skrekkelig uttrykk i ansiktet.»

«Du var helt trygg, Norita. Jeg ville aldri latt noe hende deg.»

Jeg prøvde å nikke og kjente at hodet mitt rørte på seg i sanden, men denne lille bevegelsen fikk ansiktene deres til å virvle rundt, og jeg måtte lukke øynene for å få magen til ro, det føltes som om den ennå holdt på å synke ned på havets bunn.

Etter noen minutter kjente jeg meg mye bedre og greide å sette meg opp og se meg rundt. Verden var fortsatt slik jeg

hadde forlatt den, bortsett fra at abuelo og Alicia holdt øye med meg som om jeg nettopp hadde hakket meg ut av et egg eller fått horn i pannen.

Abuelo fikk Alicia til å hente en iskald cola til meg fra huset, og da hun kom tilbake, drakk jeg grådig. Snart klarte jeg å stå, og vi slentret tilbake til huset hånd i hånd, akkurat som vi hadde kommet. Abuelo minnet oss på at abuela hadde lovet å ønske oss velkommen tilbake fra svømmeturen med et stykke av den deilige romkaken sin.

«Det er forresten ingen grunn til å fortelle bestemoren deres hva som skjedde her i dag,» sa han. «Hun blir bare forferdelig ute av seg og bekymret uten grunn.»

Vi behøvde ikke å overbevises om behovet for å holde det hemmelig. Vi kunne lett forestille oss reaksjonen til bestemoren vår og var godt kjent med hennes spesielle måte å bekymre seg på. Den var av det slaget som fikk verden til å stanse til det var over. Og vanligvis innebar det kompliserte løfter til forskjellige helgener om å nappe ut alle fingerne og øyevippene eller aldri gå med lepestift mer. Kanskje øyevippene våre skulle nappes ut denne gangen, og vi ville ikke ta sjansen på aldri å kunne gå med lepestift. Vi hadde allerede valgt fargen på den til vi ble gamle nok. I det minste ville vi aldri få lov til å gå og bade sammen med abuelo igjen, så mye var vi sikre på.